

90: oraplara Mesh Etmek

Tarık Ebu Abdullah

8 Aęu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, çoraplara mesh vermenin şartları nedir? Uygulamasını nasıl yapmalıyız devamlı şekilde çoraplara meshle namaz kılmamız doğru mu? CezakeAllahuhayren.

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Bir: Çoraplara mesh etmek caizdir.

Rasûlallah (sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem)'in sünnetinden deliller:

Bir: İmam Ahmed (rahimehullah)'ın tahriç ettiği hadiste Sevban (radiyallahu anhu) şöyle diyor:

عَنْ ثَوْيَانَ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً فَأَصَابَهُمُ الْبَرْدُ فَلَمَّا قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُمْ أَنْ يَمْسَحُوا عَلَى الْعَصَائِبِ وَالتَّسَاحِينِ

“Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bir seriyye göndermişti. Şiddetli bir soğuğa tutuldular. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in yanına döndükleri zaman onlara sarıklarının ve ayak giysilerinin üzerlerine mesh etmelerini emretti.”

Hadisi İmam Ebu Davud ve İmam el-Hâkim (rahimehumallah) da tahriç etmişlerdir. İmam el-Hâkim “hadis Muslim'in şartlarına uygun, sahihtir” der. Ez-Zehebi (rahimehullah) da hadisin tashihiinde ona katılmıştır. Ve Allame Ahmed Şakir “isnadı muttasıl sahihtir” der.

İbnu'l-Esir (rahimehullah) “En-Nihaye”sinde şöyle der: “التَّسَاحِينِ (tesahin) mest, çorap ve buna benzer ayağı ısıtan giysilerdir. Tekili yoktur.”

İki: İmam Ahmed (rahimehullah)'ın tahriç ettiği hadiste Muğire bin Şube (radiyallahu anhu) şöyle demiştir:

عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى

الْجُورَبَيْنِ وَالنَّعْلَيْنِ

“Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) abdest almıştır ve çoraplarına ve nallarına mesh etmiştir.”

Hadisi İmam Ebu Davud, İmam et-Tirmizi (*rahimehumallah*) ve başkaları da tahric etmişlerdir. İmam et-Tirmizi (*rahimehullah*) “bu hadis hasen sahihtir” der. Allame Ahmed Şakir (*rahimehullah*) “hadis sahihtir, ravileri hepsi sıkadır” der.

Üç: İmam ibni Mace (*rahimehullah*)’ın tahric ettiği hadiste Ebu Musa el-Eşari (*radiyallahu anhu*) şöyle diyor:

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى
الْجُورَبَيْنِ وَالنَّعْلَيْنِ

“Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) abdest almıştır ve çoraplarına ve nallarına mesh etmiştir.”

Hadisi ayrıca İmam Buhari (*rahimehullah*) “Tarihu’l-Kebir”inde rivayet etmiştir ve hakkında susmuştur.

Sahabe (*radiyallahu anhum*)’un söz ve amellerinden deliller:

Bir: Muhammed bin Ahmed Ed-Dulabi (*rahimehullah*) “El-Kune ve’l-Esma”sında Ezrak bin Kays’ın şöyle dediğini tahric etmiştir:

رَأَيْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَحَدَثَ ، فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى
جُورَبَيْنِ مِنْ صُوفٍ . فَقُلْتُ : أَتَمْسَحُ عَلَيْهِمَا ؟ فَقَالَ : إِنَّهُمَا خُفَانِ ، وَلَكِنَّهُمَا مِنْ
صُوفٍ

“Enes bin Malik’in abdest bozduğunu gördüm. Sonra yüzünü ve ellerini yıkadı ve başına ve yünden olan çoraplarına mesh etti. Ben “Bunlara mı mesh ediyorsun?” dedim. Bana “Onlar huf, mesttir. Ancak yündenler” dedi.”

İmam Enes bin Malik (*radiyallahu anhu*) sahabenin büyüklerinden ve Arap lügatini en iyi bilenlerdendir. Arapçanın henüz acem dilleriyle karışmadığı fasih Arapça ehlindedir. Ve o (*radiyallahu anhu*) yünden yapılmış çorapların “huf” tabirine dâhil olduklarını açık ifade ediyor. Bunun için İmam ibni Kayyim (*rahimehullah*) da şöyle diyor: “(Çoraba mesh etmeye cevaz verenlerin)

dayanağı sahabe ve apaçık kıyastır. Çünkü çorap ve huf arasında onun hükmünü ona vermeye mani olan müessir bir fark yoktur.”

İki: Ebu Zekeriyya en-Nevevi (*rahimehullah*) “El-Mecmu”sunda şöyle der: “Çoraplara mesh edilmesi Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’in ashabından 9 kişiden rivayet edilmiştir: Ali, Ammar, Ebu Mesud el-Ensari, Enes, ibni Ömer, Bera, Bilal, ibni Ebu Evfa, Sehl bin Sad. Ve Ebu Davud Ebu Umame, Amr bin Haris, İmran ve ibni Abbas’ı ilave etmiştir. Ve bu Said bin Museyyeb, Ata, Hasan, Said bin Cubeyr, en-Nehai, el-Ameş, es-Sevri, Hasan bin Salih, ibni Mubarak, Zufer, Ahmed, İshak, Ebu Sevr, Ebu Yusuf ve Muhammed’in de görüşüdür.”

Ve şöyle der: “Ashabımız (yani Şafiiler) Ömer ve Ali (*radiyallahu anhuma*)’dan ince de olsalar çoraplara mesh etmenin cevazını nakletmişlerdir. Ve Muhammed, Ebu Yusuf, İshak ve Davud’dan da cevaz verdiklerini aktarmışlardır.”

İki: Çoraplara mesh etmenin şartları.

Çorapta aranan şartlar:

Bir: Kendisi veya bir bağ ile ayakta duracak halde olması.

Çünkü çorap ya kendiliğinden veya bağ veya sargı türü bir şeyle bağlayarak ayakta duran giysidir. Bunun aksi bir halde olması onu çorap veya tesahin olarak isimlendirmeye mani olur. El-Beyhaki (*rahimehullah*) İmam es-Sevri (*rahimehullah*)’ın şöyle dediğini nakleder: “Yırtık olsalar da ayakta durdukları, tutundukları sürece onlara mesh ederim. Muhacir ve Ensar’ında hufları böyle yırtık ve yarıktı.”

İki. Yıkanması vacip olan kısmı kapatması.

Yani çorabın ayak bileğinin üstünde bulunan iki kemik çıkıntıları dâhil ayağın tümünü kapatması. İmam Buhari (*rahimehullah*)’ın ibni Ömer (*radiyallahu anhuma*)’dan tahrîç ettiği hadiste Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor: **“Eyvahlar olsun! Ateşte yanacak o topukların haline.”**

Üç: Necasetten temiz olması.

Yani çorapta necasetin olmaması.

Dört: Mubah olması.

Yani çorabın kendisi haram kılınmış bir maddeden yapılmış olmaması veya

haram kılınmış bir halde olmaması. Mesela erkek için çorabın ipekten olmaması gibi veya çorabın üstünde resim olmaması gibi.

Beş: Çorabın kalın, sık dokunmuş, altı deriden veya su geçirmez olması şart değildir. Çoraplarda böyle bir şartın varlığını gerektiren şer'i bir delil yoktur.

En-Nevevi (*rahimehullah*) şöyle der: "Ashabımız (yani Şafiiler) Ömer ve Ali (*radiyallahu anhum*)'dan ince de olsalar çoraplara mesh etmenin cevazını nakletmişlerdir. Ve Muhammed, Ebu Yusuf, İshak ve Davud'dan da cevaz verdiklerini aktarmışlardır." Muhammed ve Ebu Yusuf (*rahimehumallah*)'tan meşhur olan kalın çoraplara mesh etmeye cevaz verdikleridir. Ama İmam İshak ve Davud bin Ali (*rahimehumallah*) ince çoraplara mesh etmeye cevaz vermişlerdir. Allahu Alem.

Ayrıca eskilerden İbni Hazm, İmam ibni Teymiyye (*rahimehumullah*) ve muasırlardan Allame Cemaluddin el-Kasimi, Allame Ahmed Şakir, Allame Muhammed el-Emin eş-Şenkiti, Şeyh ibni Baz ve Şeyh ibni Useymin (*rahimehumullah*) ince çoraplara mesh etmenin caiz olduğunu söylemişlerdir.

Meshin sıhhati için aranan şartlar:

Bir: Meshin sahih olması için çorapların tam bir abdest alındıktan sonra giyilmesi şarttır. Yani sağ ve sol ayak yıkandıktan sonra giyilmesi şarttır.

İmam Buhari (*rahimehullah*)'ın tahriç ettiği hadiste Muğire bin Şube (*radiyallahu anhu*) şöyle demiştir:

كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَهْوَيْتُ لَأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعُهُمَا
فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

"Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ile beraber bir seferdeydim. Mestlerini çıkarmak için eğildiğimde **"Birak onları! Her ikisini abdestli iken giydim"** dedi ve mestlerine mesh etti."

İki: Çorapları abdest aldıktan sonra giyerken mesh etmeye niyet etmek şart değildir. Bilakis çorapların abdestli giyilmiş olması onlara mesh etmeyi meşru yapar. Çünkü hüküm doğrudan mesh etmeye bağlanılmıştır ve niyete muhtaç değildir.

Mesela bir kişi abdest aldıktan sonra mesh etmeyi düşünmeden ve azmetmeden çoraplarını giyse yine de daha sonra çoraplarına mesh edebilir. Mesh etmeyi niyet etmiş olması gerekmez.

Üç: Meshin sıfatı.

Mesh parmak uçlarından ayak bileğine doğru bir kere çekmek üzere çorabın üstüne verilir, altına değil. Çünkü İmam Ebu Davud (*rahimehullah*)'ın tahric ettiği hadiste Ali (*radiyallahu anhu*) şöyle der:

لَوْ كَانَ الدِّينُ بِالرَّأْيِ لَكَانَ أَسْفَلُ الْخُفِّ أَوَّلَى بِالْمَسْحِ مِنْ أَعْلَاهُ وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ
اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَمْسَحُ عَلَى ظَاهِرِ خُفِّهِ

“Şayet din görüşe göre olsaydı mestin altına mesh etmek üstünü mesh etmekten evla olurdu. Fakat ben Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'i mestlerin üzerine mesh ederken gördüm.”

Dört: Mesh müddeti.

Çoraplara verilen meshin süresi mukim için bir gün bir gece yolcu için üç gün üç gecedir. İmam Muslim (*rahimehullah*)'ın tahric ettiği hadiste Şureyh bin Hani Aişe (*radiyallahu anha*)'ya mestlere mesh etmeyi sorunca “ibni Ebu Talib'e (Ali (*radiyallahu anhu*) sor. Çünkü o Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ile sefere çıkardı” diyor. Ali (*radiyallahu anhu*)'ya sorduklarında

جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ لِلْمُسَافِرِ وَيَوْمًا
وَلَيْلَةً لِلْمُقِيمِ

“Rasûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mesh süresini yolcu için üç gün üç gece, mukim için bir gün bir gece olarak belirledi” dedi.

Beş: Mesh müddeti ne zaman başlar?

Mesh müddeti abdest bozulduktan sonra çoraplara ilk mesh edilmesiyle başlar. Mesela kişi sabah namazı için abdest alıp çoraplarını giyse ve sonra aynı abdestle öğle namazını kılsa ve sonra abdestini bozsa, sonra ikindi namazı için çoraplarına mesh ederek abdest alsaydı meshin müddeti mukim ise ertesi gün ikindi namazına kadar yolcu ise üçüncü gün ikindi namazına kadar devam eder.

İmam Ahmed, İmam el-Evzai, İmam ibni Teymiyye, en-Nevevi ve ibnu'l-Munzir (*rahimehumullah*)'ın tercihleri böyledir.

Altı: Evla olan ayakları yıkamak mıdır yoksa mesh etmek midir?

Ayakları yıkamayı mesh etmeye tercih eden âlimler de var, mesh etmeyi yıkamaya tercih eden âlimler de var. Ama doğru olan kişinin haline göre ayaklarını yıkaması veya mesh etmesidir. Yani ayakları mestli ise mesh eder. Abdestli iken giydiği çoraplarını çıkarıp ayaklarını yıkayarak abdest almaz. Ama mestli değilse ayaklarını yıkar. İmam ibni Teymiyye ve İmam ibni Kayyim (*rahimehumallah*)'ın meseledeki görüşü budur. Bu bağlamda devamlı çoraplara mesh ederek namaz kılmakta hiçbir beis yoktur. Allah-u Alem.

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.